

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาแห่งการสร้างสรรค์ชุด “ฝันแฝงในจินตนาการ”

ประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว ทั้งจากสภาวะการดำเนินชีวิตและสังคมซึ่งมีการขยับปรับเปลี่ยนไปตามความเคลื่อนไหวของโลกปัจจุบันซึ่งได้ส่งต่อการรับรู้และเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ก่อให้เกิดเรื่องราวความทรงจำ ความประทับใจที่ถูกเก็บบันทึกแฝงไว้อยู่ภายในใจ

บางขณะจินตนาการเกิดขึ้นเมื่อพบกับแรงปะทะบางอย่างทางความรู้สึกที่กระตุ้นรูปทรงประหลาดให้ปรากฏขึ้นในการนึกฝัน ภาพฝันเฟื่องทั้งที่เลื่อนรางและชัดเจนที่ผุดพรายขึ้นในจินตนาการนี้สำหรับข้าพเจ้าแล้วไม่ใช่เรื่องไร้สาระแต่เป็นการฝันที่ปรากฏเรื่องราวของบางสิ่งที่น่าเรียนรู้และค้นหา

ทุกคนมีภาวะของความรู้สึกบางอย่างที่เก็บแน่นฝังลึกอยู่ในใจ สิ่งนั้นไม่สามารถแสดงออกบนโลกของความเป็นจริงได้ จึงหาวิถีทางในการแสดงออกที่แตกต่างกันออกไป สำหรับข้าพเจ้าเลือกการปลดปล่อยโดยถ่ายทอดสิ่งนั้นออกมาเป็นงานศิลปะ ในลักษณะของเส้นและรูปทรงอิสระซึ่งไม่ได้ออกมาจากสิ่งที่ตาเห็นแต่ออกมาจากความรู้สึกที่นำพาสิ่งเหล่านั้นให้หลังไหลออกมา ภาพที่ปรากฏจึงให้ความหมายที่มากกว่าสิ่งที่เป็นจริงตามตาเห็นของทุกคนเช่นเดียวกับคำกล่าวของฟรอยด์ที่ว่า

ศิลปะและการฝันล้วนเป็นการแสดงออกของความปรารถนาที่ถูกเก็บไว้ในจิตใต้สำนึก ความปรารถนาบางอย่างไม่สามารถจะทำให้สมหวังได้ในความเป็นจริงเพราะอาจขัดต่อระเบียบประเพณีของสังคม มนุษย์จึงหาทางออกด้วยการแสดงออกในความฝันและในศิลปะเป็นการแสดงออกที่แฝงอยู่ในเหตุการณ์หรือรูปทรงที่เป็นสัญลักษณ์ไม่ใช่การแสดงออกโดยตรงไปตรงมา ศิลปินใช้ภาพความปรารถนาที่ซ่อนเร้นสร้างความคิดฝันและอำนาจที่น่าตื่นเต้นขึ้นแล้วแปลความหมายออกมาเป็นผลงานศิลปะ (วารสารหนังสือใต้ดิน ,2551)

เกี่ยวกับ “ฝัน” นั้นข้าพเจ้ายอมรับและเห็นด้วยในการให้คำอธิบายของปิยะวิทย์ เทพ อำนวยสกุล ที่ว่า

ฝัน เป็นเครื่องมือที่ปลดปล่อยมนุษย์ออกจากกรงขังที่โลกความจริงสร้างขึ้น ซึ่งความฝันนั้นมีความคล้ายคลึงกับกวีนิพนธ์ในแง่ที่เป็นการปลดปล่อยจินตนาการ ในความฝันเราจะทำอะไรก็ได้หรือแสดงออกอย่างไรก็ได้เหตุการณ์ต่างๆ ในความฝันไม่มีเหตุผล มันจึงเป็นทั้งแรงบันดาลใจที่ยิ่งใหญ่ ดุลีกลัับและปราศจากคำอธิบาย (ปิยะวิทย์ เทพอำนวยกุล, 2551)

ภายใต้การฝันยังมีเรื่องราวบางอย่างทั้งที่เผยออกมาและบางสิ่งที่เก็บแน่นฝังลึกอยู่ภายใต้เรื่องราวเหล่านั้นหรือในทางจิตวิทยาตามทฤษฎีของซิกมุนด์ ฟรอยด์ถือว่าเป็นจินตนาการชนิดหนึ่ง ที่ได้รับการกระตุ้นจากความปรารถนาบางอย่างในจิตใต้สำนึก ซึ่งมีคำอธิบายจากชลูค นิมเสมอที่เป็น การยื่นยันถึงภายในภาวะฝันทั้งกลางวันและกลางคืนว่ามีเรื่องของจิตใต้สำนึกแฝงอยู่ในจินตนาการ ภาพความฝันเหล่านั้น

จิตใต้สำนึก ในที่นี้หมายถึงสิ่งที่แฝงอยู่ภายใต้ความรู้สึกภายในเช่น ความคิด ความกลัว ความปรารถนาซึ่งเราเก็บสะสมไว้และแสดงออกมาเป็นกิริยาอาการ โดยไม่รู้ตัวหรือปรากฏขึ้นได้ในรูปของความฝัน บางครั้งก็ฝันในขณะที่ตื่นหรือที่เรียกว่าฝันกลางวันหรือฝันเฟื่อง การฝันกลางวันและการคิดฝันนี้ในทางจิตวิทยาตามทฤษฎีของซิกมุนด์ ฟรอยด์ถือว่าเป็นจินตนาการชนิดหนึ่ง เป็นจินตนาการที่ได้รับการกระตุ้นจากความปรารถนาบางอย่างในจิตใต้สำนึก (ชลูค นิมเสมอ, 2544)

การเพื่อฝันเป็นเครื่องมือในการปลดปล่อยบางสิ่งที่อยู่ในใจของข้าพเจ้าให้เผยออกมาในลักษณะการจินตนาการ ซึ่งการเพื่อฝันของข้าพเจ้านั้นหลังไหลออกมาอย่างต่อเนื่องเหนือการควบคุม เช่นเดียวกับคำกล่าวของอารี สุทธิพันธุ์ที่กล่าวเกี่ยวกับความหมายของความเพื่อฝันไว้ว่า

ความเพื่อฝันคือ ความอยากแสดงออกที่อยู่เหนือการดำเนินชีวิตซึ่งเกิดจากความฝัน อันเป็นความอยากซึ่งถูกเก็บกดไว้ขณะยังมีสติ ความฝันเมื่อเกิดขึ้นกับบุคคลใดทำให้บุคคลนั้นสามารถสร้างภาพลวงขึ้นได้ปราศจากการควบคุมภาพลวงนั้นอาจเกิดจากทัศนียวิทยาหรือการสร้างให้เกิดการบังทับซ้อนกัน(อารี สุทธิพันธุ์, 2532)

ภาวะ “ฝันแฝง” ในจินตนาการของข้าพเจ้าหมายถึง ในขณะที่ข้าพเจ้ากำลังจินตนาการนึกฝันอยู่นั้น จะมีภาพอีกภาพหนึ่งแทรกซ้อนขึ้นเหมือนคังการแฝงตัวเข้ามาเป็นภาพบางสิ่งที่ไม่ได้คาดหวังหรือจะสามารถควบคุมได้ ภาพที่เห็นในความนึกคิดนี้เมื่อถ่ายทอดออกเป็นรูปทรงแล้วจะสร้างจินตนาการฝันต่อเนื่องและทำให้เกิดการเขียนต้นสดได้ทันทีด้วยเช่นกัน ซึ่งรูปจากความนึกฝันเหล่านี้มักจะมีตัวเองเข้าไปร่วมด้วยเสมอ การผนวกรวมรูปทรงทั้งหมดจึงให้ภาพที่น่าสนใจสำหรับข้าพเจ้าและช่วยให้ข้าพเจ้าได้ผ่อนคลายออกไปจากความคิดที่ยู่เหนียวจับซ้อนนี้

แรงบันดาลใจจากสมุดบันทึกซึ่งเป็นการเขียนแบบมือพาไป

ภาพจินตนาการเกิดขึ้นจากการนึกคิดฟุ้งฝัน ผันต่างๆเหล่านั้นได้รับแรงบันดาลใจจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่ดำเนินไป อีกทั้งพื้นที่ที่แปลกใหม่และไม่คุ้นเคยยังสร้างประสบการณ์ทางความคิดในมุมมองใหม่ที่สร้างแรงผลักดันให้ขับเคลื่อนรูปทรงของจินตนาการนั้นหลังไหลออกมาอย่างต่อเนื่อง จนต้องหาพื้นที่เพื่อบันทึกและจำลองภาพเหล่านั้นไม่ให้เลือนหายไป

ข้าพเจ้าบันทึกภาพจินตนาการด้วยการขีดเขียนแบบค้นสดจากสิ่งที่เห็นและจากภาวะในขณะว่างเปล่าด้วยการเขียนค้นสดแบบมือพาไปหลังไหลออกมาอย่างต่อเนื่องบนพื้นที่ของภาวะความฟุ้งฝันนั้น ภาพจากความเป็นจริงก็ถูกแปรเปลี่ยนเป็นรูปทรงหนึ่งซึ่งทับซ้อนไปด้วยภาวะอารมณ์และเรื่องราวความทรงจำที่ผุดซ้อนขึ้นบางขณะ ขีดเขียนสิ่งๆนั้นทับซ้อนซ้ำกัน ไปมาเรื่อยๆ จนเกิดภาพบางอย่างที่ส่งต่อการจินตนาการต่อเนื่องจนหลุดจากภาพที่คุ้นเคยก่อเกิดเป็นรูปทรงในลักษณะที่แตกประเดินให้เกิดการคิดฝันที่ฟุ้งกระจายต่อไป ภาพบันทึกของข้าพเจ้าส่วนใหญ่จึงเป็นการเล่าเรื่องของจินตนาการที่ไม่ได้ใช้แสงและเงาสร้างเรื่องของบรรยากาศอารมณ์ไว้ภายในแต่ภาวะอารมณ์ความรู้สึกจะปรากฏในลักษณะของลายเส้นที่ขับเคลื่อนดำเนินเรื่องราวเหล่านั้นให้ปรากฏเป็นรูปทรงจินตนาการต่างๆที่ล่องลอย เลือนไหล และผุดซ้อนอยู่ในอิกรูปทรงหนึ่ง

สิ่งขีดเขียน ในสมุดบันทึกจึงเป็นแรงบันดาลใจในการถ่ายโอนทับซ้อนเรื่องของความทรงจำที่นำไปรวบรวมร้อยเรื่องราวกับจินตนาการที่เกิดขึ้นอย่างอัตโนมัติในปัจจุบัน เกิดภาพผืนก้อนกองใหม่ที่มีหน้าตาประหลาดพิลึกต่างไปจากเดิมในความคิดฝันข้าพเจ้า เช่น

กองผ้าหลายผืนสิ่งของหลายอย่างสวมอยู่กันเป็นกลุ่มๆ ทับถมกันสูงเป็นเนินคล้ายภูเขาชัน ลงมาด้านล่างมีผืนเสื่อน้ำมันคล้ายทุ่งหญ้าสีเขียวอ่อน ปลายริ้วของผ้ายื่นสะทอนเงาเป็นรูปคล้ายใบหน้า บ้างยื่นยาว บ้างยื่นสั้น บ้างก็แบน บ้างจะม้วนขดเป็นรูปใบหน้าหลากหลายหน้า

ฉันนอนอยู่ในผ้ามุ้งสีฟ้าผืนบาง ลมพัดอย่างเฉื่อยๆนอกมุ้ง ฉันมองลอดทะลุมุ้งเห็นผ้าม่านขาวที่หน้าต่างกำลังขยับพลิ้วไหว ขณะที่ผ้ากำลังขยับ ร่องรอยของคราบปรากฏขึ้นและเลือนรางจางหายไปบางขณะ กลีบผ้าขยับแขนเคลื่อนเป็นลายริ้วคลื่นกระทบไปมาดุจคลื่นทะเลเดือดและฟ่อนไปตามจังหวะของกระแสลมพัด ผิวผ้าสีขาวที่ดูไม่เรียบด้วยรอยคราบดำที่ปรากฏเป็นทางยาวอยู่ไปตามทิศของคลื่น เส้นลายจุดของคราบราดำบนผ้าปรากฏขึ้นบางขณะคล้ายมือ มือที่เป็นลายเส้นของกระแสคลื่นกำลังล่องลอยอยู่บนคลื่นนั้น ทำงานผสานกับแสงที่สาดส่องผ่านทะลุเข้ามาในห้อง มันขยับเคลื่อนไปกับลายคลื่นของผ้าม่านผืนนั้น รอยคราบสีดำบนผ้ากลายเป็นสีน้ำตาลอ่อนยามเมื่อถูกแสงส่องกระทบ และปรากฏเป็นลายคล้ายจะไหลย้อยลงมาเป็นเสมือนแผ่นผม รอยคราบน้ำซึม

บิดพลิ้วลี้ภัยไปตามรอยร้าวของผ้าเมื่อยามอุกถมพัด ผ้าแปรเปลี่ยนเป็นคลื่นบางขณะ ขยับพลิ้วปลิวไหวเป็นคลื่นกระทบกันไปมา

ทั้งหมดที่นำมากล่าวนี้เป็นการสร้างมโนภาพที่เห็นอยู่ภายในห้วงการนึกฝันอย่างต่อเนื่อง จนต้องระบายภาพเหล่านั้นออกมาแบบจับปล้นด้วยเพราะไม่ปรารถนาให้ภาพเหล่านั้นเลื่อนรางหายไป การถ่ายทอดภาพจินตนาการจึงเป็นการได้นำพาตัวเองไปสู่โลกจินตนาการที่สร้างขึ้นเพื่อรำลึกถึงความทรงจำและปลดปล่อยภาวะบางอย่างให้ผ่อนคลาย

ผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนศิลปินพินธ์

ผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนศิลปินพินธ์ได้สร้างขึ้นจำนวน 2 ชุดทั้งผลงานในชุด “ณ ช่วงขณะหนึ่ง” และผลงานในชุด “บันทึกที่มีชีวิต” เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับฝันแฝงทั้งสิ้น

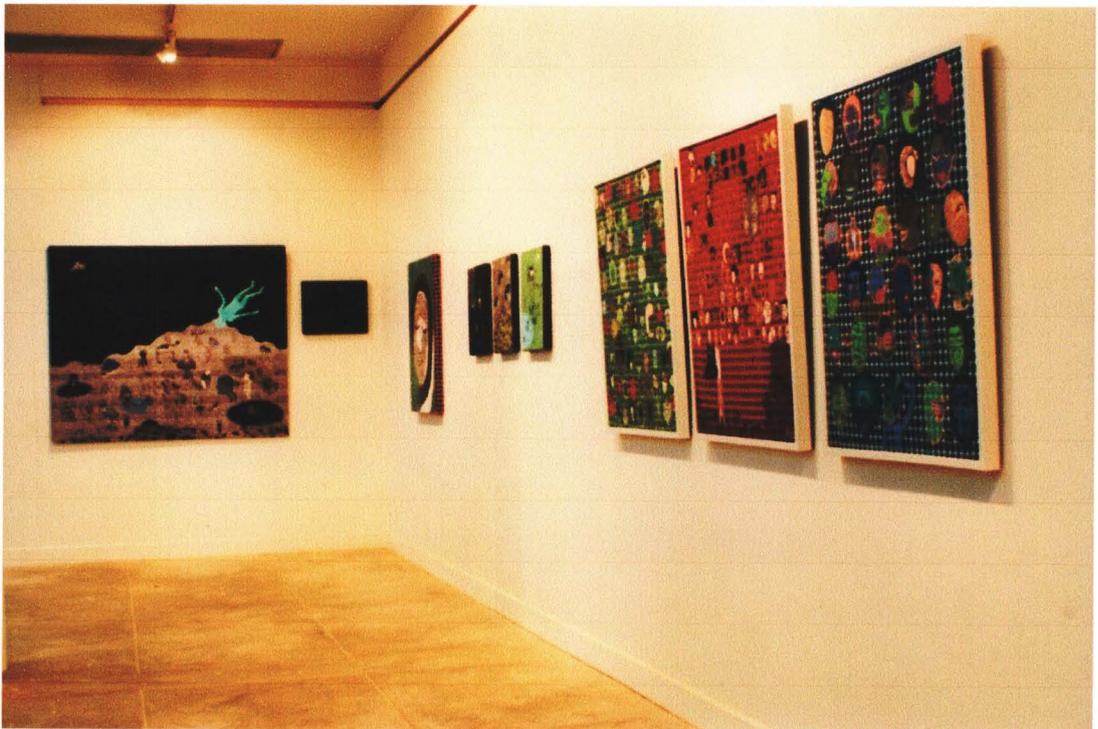
ผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 1 “ณ ช่วงขณะหนึ่ง”

ข้าพเจ้าต้องการถ่ายทอดเรื่องราวที่หลากหลายของช่วงเวลาความประทับใจ ประสบการณ์ ความทรงจำ ภาพของวันวานในอดีตและสิ่งซึ่งเป็นปัจจุบันนั้น ต่างให้มุมมองในการรับรู้จากสิ่งที่เห็น เป็นแรงขับเคลื่อนของการสร้างสรรค์จินตนาการ โดยสร้างรูปทรงของชีวิตขึ้นมาใหม่ให้มีลักษณะอิสระ ก่อเกิดรูปทรงภาพประหลาด หลายครั้งแรงบันดาลใจในจินตนาการเกิดขึ้นขณะที่เดินทางพบเห็นสิ่งต่างๆรอบตัว สิ่งแปลกใหม่ สิ่งที่คุณเคย บางครั้งเกิดขึ้นขณะที่เดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ เช่นครั้งหนึ่งมีโอกาสได้ไปเที่ยวที่จังหวัดเชียงราย ข้าพเจ้าประทับใจกับทัศนียภาพ ทิวเขา ภูมิประเทศท้องถิ่นซึ่งเป็นเมืองที่มีภูเขาล้อมรอบไล่ระดับสลับซับซ้อนคล้ายกันกับใบหน้าคนนอนลอยอยู่เกลื่อนกราดมากมาย การได้อยู่ใกล้ชิดกับก้อนเมฆบนยอดเขา ความงามที่เห็นแสงอาทิตย์และแสงจันทร์พร้อมกันและการได้เห็นกลุ่มเมฆเป็นเสมือนตัวประหลาดล่องลอยอยู่ตรงหน้า นั้นเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์จินตนาการของผลงานหลายชิ้นเช่น ผลงาน “ณ ช่วงขณะหนึ่ง” ชิ้นที่ 13 และ 17 (ภาพประกอบที่ 4, 7) บางครั้งข้าพเจ้าชอบมองภาพตัวเองกับสิ่งอื่นที่อยู่ล้อมรอบ โดยเฉพาะสัตว์เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้ารักและคุ้นเคย ข้าพเจ้าจึงสร้างภาพความนึกคิดที่จินตนาการเกี่ยวกับตัวตนและสัตว์ประหลาดขึ้น ในตัวตนและบางครั้งขณะที่กำลังวาดก็เกิดจินตนาการขึ้นใหม่ทับซ้อนกัน ไปมาก่อเกิดรูปทรงของภาพที่ไม่ได้คาดหวังก่อน (ภาพประกอบ 1-7)

ภาพที่ 1

ชุดผลงาน “ฉ ช่วงขณะหนึ่ง” (ชิ้นที่ 5-8), 2552
จิตรกรรมสื่อผสม
30x40 ซม.

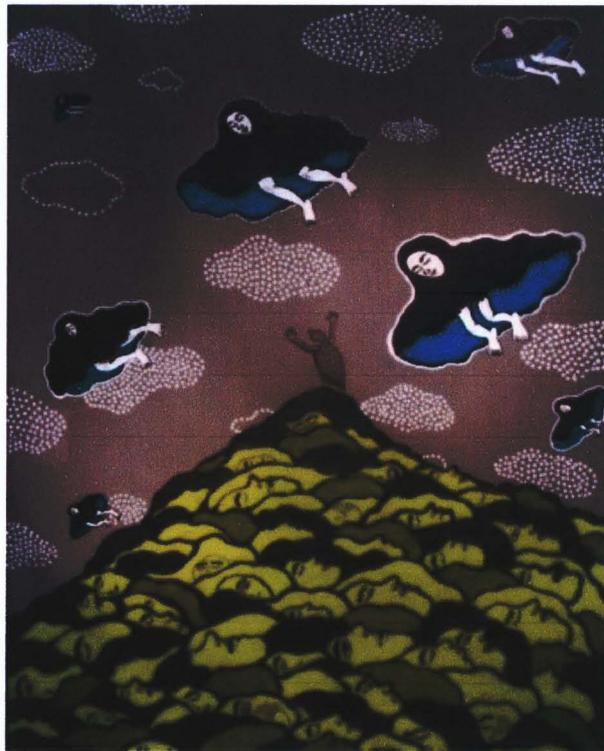
ภาพที่ 2

ภาพบรรยากาศการแสดงผลงาน “ฉ ช่วงขณะหนึ่ง”, จิตรกรรมสื่อผสม, 2552

ภาพที่ 3

ภาพบรรยากาศการแสดงผลงาน “ฉ ช่วงขณะหนึ่ง”, จิตรกรรมสื่อผสม, 2552

ภาพที่ 4

“ฉ ช่วงขณะหนึ่ง” ชิ้นที่ 13, 2552

จิตรกรรมสื่อผสม

30 x 40 ซม.

ภาพที่ 5

“ณ ช่วงขณะหนึ่ง” (ชิ้นที่ 1), 2552
จิตรกรรมสีผสม, 96 x 126 ซม.

ภาพที่ 6

“ณ ช่วงขณะหนึ่ง” (ชิ้นที่ 2), 2552
จิตรกรรมสีผสม, 96 x 126 ซม.

ภาพที่ 7

“ณ ช่วงขณะหนึ่ง” (ชั้นที่ 17), 2552

จิตรกรรมสื่อผสม

145 x 170 ซม.

ผลงานสร้างสรรค์ ชุดที่ 2 “บันทึกที่มีชีวิต”

ข้าพเจ้าทดลองปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอผลงาน โดยใช้เทคนิคอินสตอลเลชันในลักษณะรูปทรงของห้องขนาดใหญ่ เป็นสื่อในการถ่ายทอดสิ่งที่อยู่ภายในใจ โดยการสร้างโลกจินตนาการที่เป็นสื่อสะท้อนห้วงการนึกฝัน ห้องเป็นเหมือนสมุดเล่มใหญ่ที่เราเลือกบันทึกเก็บความเป็นตัวเราเอาไว้ บันทึกสิ่งต่างๆที่ประทับใจ ประสบการณ์และความทรงจำที่หลากหลาย รูปแบบการนำเสนอผลงานเป็นห้องแห่งจินตนาการด้วยผ้าสีเหลืองที่ให้ความรู้สึกสดใสและมีความสุข รวมทั้งเลือกใช้วัสดุผ้าสร้างห้องขึ้นแทนผนังแข็งของคำว่าห้องที่ดูเป็นสีเหลี่ยมตายตัว ก็เพื่อที่จะให้ห้องของข้าพเจ้าเป็นพื้นที่บันทึกจินตนาการห้วงฝัน วัสดุผ้าจึงให้ความอ่อนนุ่มและพลิ้วไหวเหมือนคั่งกับความฝันที่กำลังร่อนลอยอยู่ในห้องสีเหลือง การจัดการภายในของ “บันทึกที่มีชีวิต” มีการจัดไฟในช่วงเวลากลางคืนเพื่อเพิ่มเติมความสว่างและในบางส่วนก็จัดให้ดูสลับเหมือนอยู่ในความฝัน

แตกต่างจากช่วงเวลากลางวันซึ่งให้ความรู้สึกลงมืออยู่ในห้องที่สว่างสดใสและสนุกพร้อมทั้งข้าพเจ้า
 เลื่อนนำเสนอผลงานบริเวณด้านนอกหอศิลป์เพื่อต้องการให้ตัวงานเป็นส่วนหนึ่งกับธรรมชาติซึ่ง
 บางขณะก็มีลมพัดพลิ้วไหวทำให้ตัวงานมีชีวิตชีวาขึ้น (ภาพประกอบ8-19)

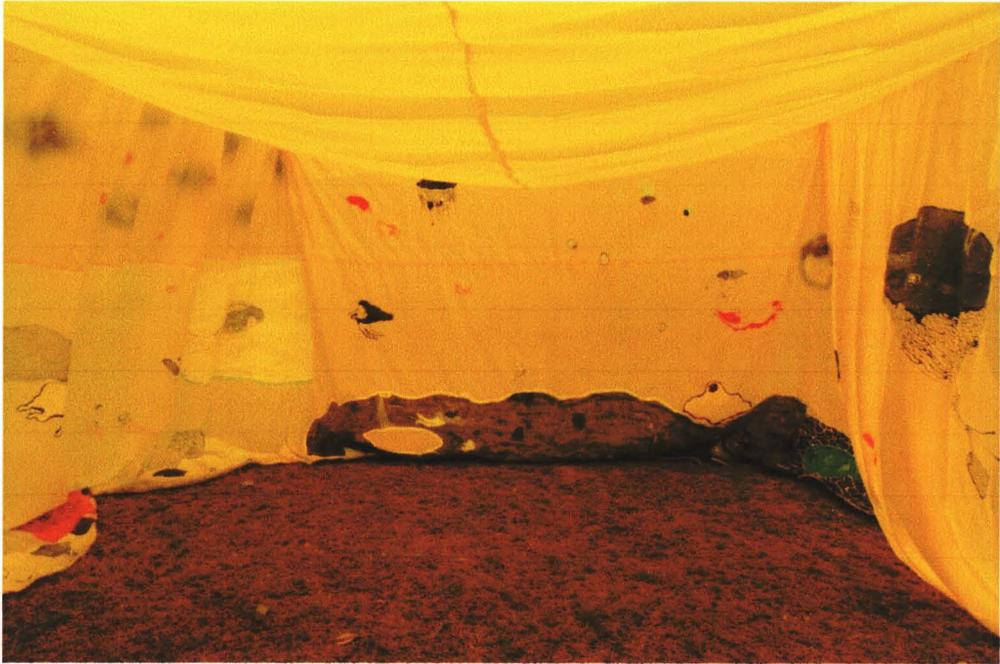
ภาพที่ 8

ภาพการนำเสนอผลงานชุด “บันทึกที่มีชีวิต” ช่วงเวลากลางวัน, 2552
 ประติมากรรมสื่อผสม

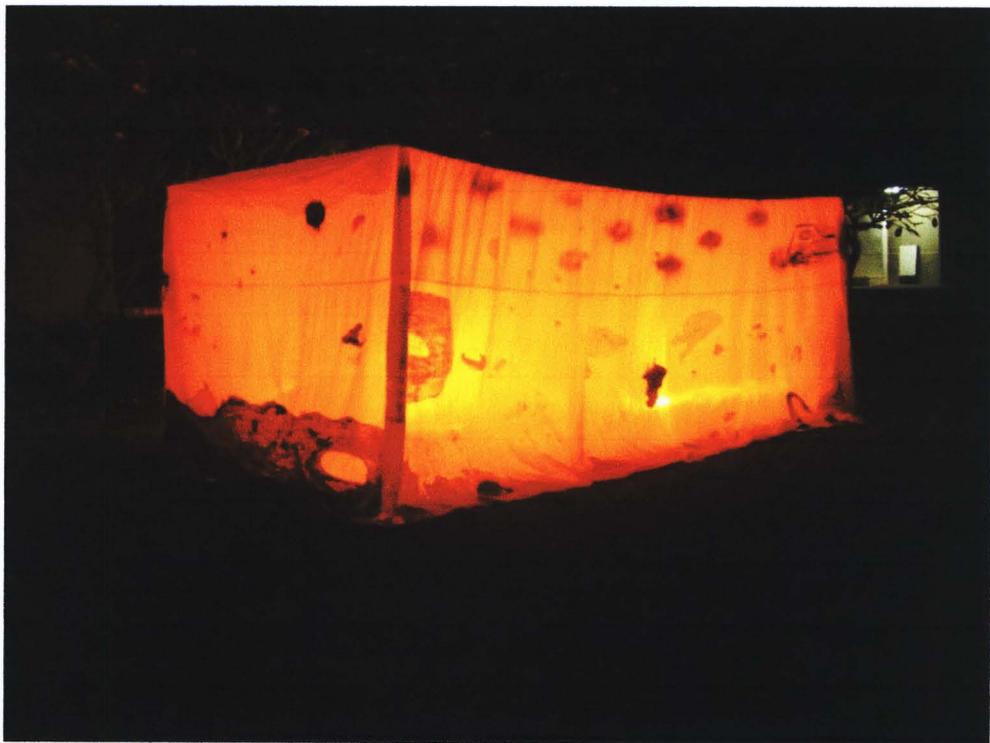
ภาพที่ 9

ภาพการนำเสนอผลงานชุด “บันทึกที่มีชีวิต” ช่วงเวลาตอนเย็น, 2552
 ประติมากรรมสื่อผสม

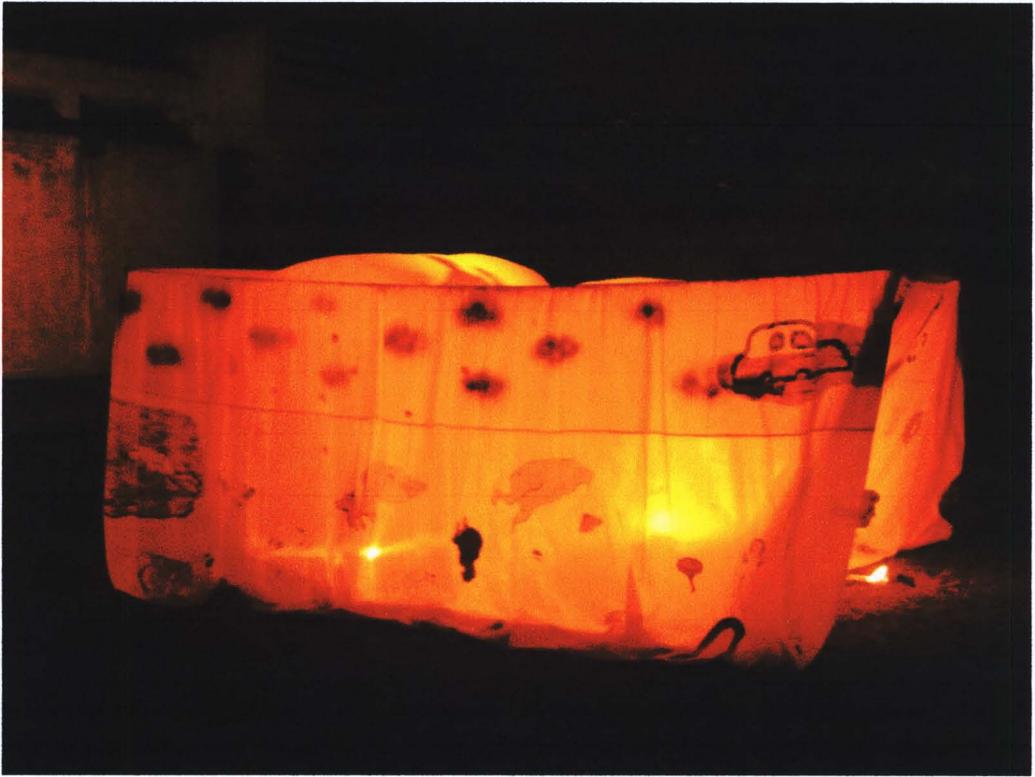
ภาพที่ 10

รายละเอียดภายในห้อง “บันทึกที่มีชีวิต”, 2552
ประติมากรรมสื่อผสม

ภาพที่ 11

ภาพการนำเสนอผลงานชุด “บันทึกที่มีชีวิต” ช่วงเวลากลางคืน, 2552
ประติมากรรมสื่อผสม

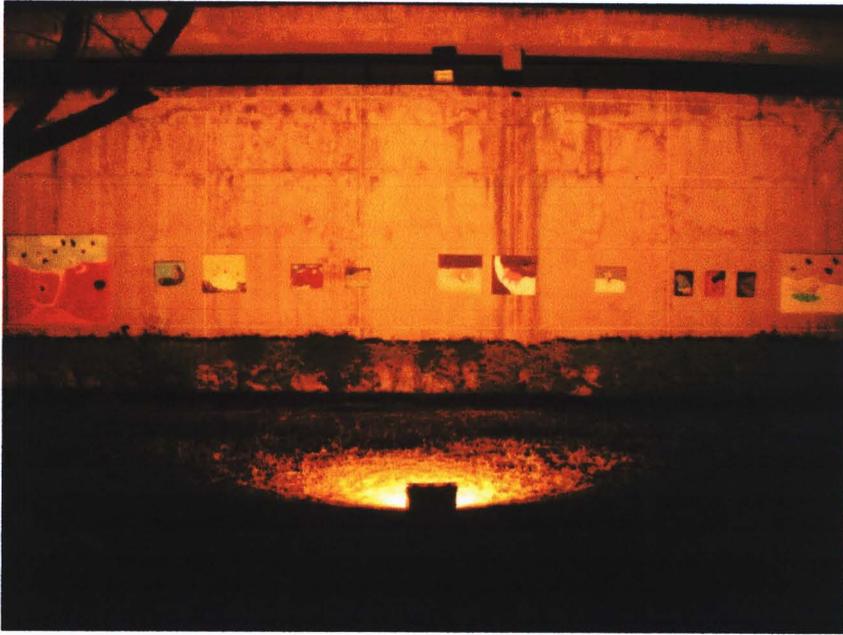
ภาพที่ 12

ภาพการนำเสนอผลงานชุด “บันทึกที่มีชีวิต” ช่วงเวลากลางคืน, 2552
 ประติมากรรมสื่อผสม

ภาพที่ 13

ภาพแสดงรายละเอียดภายในห้อง “บันทึกที่มีชีวิต”, 2552
 ประติมากรรมสื่อผสม

ภาพที่ 14 ภาพบรรยากาศส่วนการแสดงผลงานจิตรกรรมสื่อผสมช่วงเวลากลางคืน ชุดผลงาน “บันทึกที่มีชีวิต”

ภาพผลงานจิตรกรรมในชุดผลงาน “บันทึกที่มีชีวิต”

ภาพที่ 15

“บันทึกที่มีชีวิต”, 2552

จิตรกรรมสื่อผสม

70 x 60 ซม.

ภาพที่ 16

“บ้านที่กที่มีชีวิต”, 2552
จิตรกรรมสีผสม, 70 x 60 ซม.

ภาพที่ 17

“บ้านที่กที่มีชีวิต”, 2552
จิตรกรรมสีผสม, 30x40 ซม.

ในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอผลงานเป็นแบบประติมากรรมอินสตอลเลชันครั้งนี้ทำให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้การแก้ไขปัญหาและวิธีการจัดการเกี่ยวกับการวางแผนรวมทั้งวิธีการนำเสนอที่จะต้องให้พื้นที่เป็นส่วนหนึ่งของงานมากกว่าเดิม เพื่อให้ทั้งหมดได้ทำงานร่วมกันและเกิดความน่าสนใจในตัวตนเพิ่มขึ้นทั้งที่มาและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานรวมถึงการสร้างสรรค์จากผลงานชุดก่อนศิลปินพินธ์ก่อให้เกิดภาพผลงานในชุด “ฝันแฝงในจินตนาการ”

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ
ห้องสมุดงานวิจัย
วันที่..... 27 00 2553
เลขทะเบียน..... 245570